

Савчук В.О. (м. Кам'янець-Подільський)

ТУРІВНИЙ В.П. СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СУТЬ, ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.

(Кам'янець-Подільський, "Абетка", 2002, 208 с. (Рецензія))

Важливим компонентом політичної культури українського народу є ідеологія державотворення, нове ставлення до системи фундаментальних людських цінностей, що формується на основі традиційної національної ментальності. Нарощуванню державотворчого потенціалу нації сприятиме рецензована монографія, в якій висвітлюється теорія і практика розбудови української держави, основні принципи сучасного вітчизняного державотворення та особливості етнонаціональної політики України.

Автор переконливо доводить, що для сьогоденного державотворення необхідно досягнути історичний досвід народу, осмислити етнонаціональні витоки, етапи природного поступу до культурного і політичного самоствердження України. Зробивши короткий екскурс в історію української державності, використавши багатий фактичний матеріал і проаналізувавши державницькі погляди вітчизняних дослідників, автор неупереджено показує державотворчу ситуацію в сучасній Україні, її історичну обумовленість, визначає її проблеми, робить розвідку духовно-ідеологічних засад та політико-ідеологічного інструментарію їх розв'язання.

Проведений аналіз етнонаціональної сфери, її консолідаційних процесів засвідчив про високий національний дух українського народу, про прагнення жити у мирі та злагоді з іншими народами. Українська соціал-демократична перспектива розглядається у зв'язку з розвитком європейської спільноти, що сприяє відродженню мобілізаційних мотивів, оновленню ідейних та моральних орієнтирів вітчизняних державотворців. Зроблено спробу визначити вклад української діаспори в розбудову нашої держави.

Методично вирашним прийомом стало ознайомлення читачів зі змістом понять: народ, етнос, держава, громадянські та

національні права, етнонаціональна свідомість і т.п. В.П. Турівний виправдано віддає перевагу політичному тлумаченню національної ідеї, яка прискорює консолідацію нації, бо зацікавлює різні етнічні утворення та соціальні спільноти в розбудові демократичної України, в подоланні кризи і реформуванні усіх сфер суспільного життя.

Автор солідаризується з багатьма дослідниками (О. Антонюк, В. Євтух, В. Кремень, І. Курас, В. Литвин, В. Медведчук, Ю. Римаренко), аргументує власні думки, не обходить полемічні питання (співвідношення прав людини, нації і держави; націоналізму, патріотизму та

інтернаціоналізму; дволатності українського парламенту; унітаризму і федералізму тощо).

Монографія доцента Турівного В.П. написана в світлі нового етнополітичного мислення. В ній використанні здобутки вітчизняних вчених, проаналізовані погляди різних політичних сил на трансформацію українського суспільства. Автор чітко відстоює державницькі позиції. Висловлені ним думки пронизані стержневою темою зв'язків українського державотворення з націотворенням, вирішенням комплексу питань етнонаціонального розвитку нашого суспільства, турботою про його ефективне правове та освітянсько-педагогічне забезпечення.

Авторська громадянська позиція проявилась у глибокому розкритті сучасного змісту національної ідеї, її місця та ролі в ідеології державотворення, у виявленні історичних недоліків в діяльності українських політиків, державних органів та політичних партій. Автор має рацію щодо їх світоглядної інертності, недостатнього державотворчого потенціалу, через що етнополітичний курс держави надто повільно набуває новаторського характеру.

Добре охарактеризовано автором ступінь наукової розробки теми. У спеціальних параграфах розглядаються проблеми національної державності в українській суспільно-політичній думці ХХ ст. (у працях С. Шелухина, М. Грушевського, В. Липинського, Д. Донцова та ін.), а також питання державотворення в етнополітичних дослідженнях сучасних вітчизняних вчених (М. Жулинського, В. Кременя, С. Кульчицького, І. Кураса, В. Медведчука, Л. Нагорної, Ю. Римаренка, В. Смолія та ін.).

На основі нового напрямку наукових досліджень – українського етнодержавознавства – автор глибоко проаналізував етнополітичні основи української державності. Обґрунтованим є його висновок, що в молодій українській державі створена політико-правова база регулювання етнонаціональних процесів, що держава постійно дбає про реалізацію політичних, економічних, соціальних, культурних та інших прав і свобод громадян незалежно від етнічного походження. Наслідком такої виваженої і послідовної державної етнонаціональної політики є збереження і зміцнення громадянського миру, міжнаціональної злагоди в українському суспільстві. Питання про конституційно-правове регулювання стосунків між суб'єктами влади, етносами, регіонами, між державним управлінням і місцевим

самоврядуванням розглянуті у двох главах - шостій і сьомій. Тут же автор висловлює свої думки, пропозиції щодо вдосконалення української етнополітики.

В книзі зосереджено увагу на державотворчих аспектах української ідеї. При цьому аналізується досвід попередніх форм існування української державності і детально розглядаються питання, які стосується сучасного державотворення. Автор наголошує, що не може бути національної держави без національної ідеї, яка являє собою центральну, концентровану формулу, здатну об'єднати навколо себе весь український народ.

У рецензованій праці підкреслюється стратегічна роль національної культури і освіти, які покликані утверджувати національну самоповагу, національну гідність, виховувати відданих Україні громадян, справжніх патріотів, яким притаманна висока політична культура, національно-політична свідомість.

В роботі охарактеризовані культурна і об'єднавча функції української мови, одного з вирішальних чинників національного відродження українського народу, наголошується на державності української мови. Така позиція автора відповідає духові думок, висловлених Президентом України на 111 Всесвітньому форумі українців 18 серпня 2001 року: "Роботу щодо утвердження української мови, розширення сфер її застосування продовжуємо і будемо продовжувати цілеспрямовано та послідовно. В Українській державі повинна і буде панувати українська мова, у цьому ні в кого не має бути сумнівів".

Книга В. Турівного наповнена державоствердуючою енергетикою, що підтримує конструктивістські сили, допоможе політикам, науковцям,

пропагандистам і студентам в їх роботі по здоланню масової етнодержавознавчої малограмотності населення, підвищить науковий інтерес до сучасних етнополітичних проблем України, сприятиме уточненню стратегії і тактики політичних партій в галузі державного будівництва, підвищенню національної свідомості українських громадян, культури їх міжетнічного спілкування.

Структура здійсненого дослідження оригінальна, логічно цілісна, системна. Виклад матеріалу методично виважений, що дозволяє не лише ознайомити читачів з теорією і практикою розбудови сучасної української держави, її етнонаціональною політикою, але й сформувати у них нову систему цінностей на ґрунті традиційної української самоврядності, підготувати їх до супротиву антидержавницьким настроям.

При підготовці монографії автор використав багато нових публікацій: офіційних документів, наукових монографій, брошур і статей вітчизняних і зарубіжних авторів.

Однак динамічність національного поступу та обмеженість джерельної бази обумовили недостатню повноту висвітлення окремих питань (глава 4, §2; глава 7, §2). Автор не чітко виклав своє ставлення до результатів досліджень проблем становлення незалежної Української держави сучасними вітчизняними етнополітологами та істориками.

Загалом же, попри висловлені зауваження, вважаємо, що обширна література з проблем сучасного українського державотворення збагатилась новим цінним виданням. Наукові оцінки і рекомендації автора конструктивні, спрямовані на поліпшення підготовки молоді до свідомої та активно-будівничої політичної роботи, заслуговують підтримки суспільствознавців.

